

ПРОМОВИСАЊЕ РАВНОПРАВНОСТИ ПОЛОВА КРОЗ ВИЗУРУ ЛОКАЛНИХ САМОУПРАВА

Рад на промјенама ставова и норми јавности у друштву гдје су патријархалне норме и даље присутне, из перспективе запосленика и запосленица јединица локалних самоуправа (ЈЛС), чини се као најдуготрајнији процес рада на родној равноправности, с најмање видљивим исходима. Прелиминарно истраживање Савеза општина и градова ФБиХ и Савеза општина и градова РС о препрекама за унапређење стања равноправности полова у локалним заједницама, показује да сви испитаници и испитанице, 23 запосленика/це из 17 ЈЛС, препознају стереотипе и недовољно развијену свијест о значају родне равноправности као највећу препреку у њиховом раду¹.

Упркос значајним и координисаним напорима институционалних механизма за родна питања у БиХ, међународних и локалних невладиних организација, подизање свијести у јавности о родној равноправности и рад на превазилажењу стереотипа и предрасуда о улогама жена и мушкараца у друштву препознају се као приоритети за даљњи рад у овој области. То неизоставно укључује сарадњу с медијима, медијске кампање, уређивање и ажурирање веб-страница постојећих институционалних механизма, и бројне друге алате.²

Жене осјећају да живе у друштву у којем се много очекује од њих: да буду добре мајке, супруге, домаћице те добре раднице. Патријархалне норме су и даље присутне, гдје већина жена (59%) вјерује да би се највећи број њихових пријатељица сложио да 'добра супруга треба да слуша мужа, чак и ако се не слаже с њим'.

ОЕБС, 2019. године

Имајући у виду да су јединице локалне самоуправе (ЈЛС) у свакодневном директном контакту с грађанима и грађанкама, те да имају јасан

Стереотипи и предрасуде су основни узрок неравноправности полова и дискриминације на основу пола, те би све активности требало да буду усмјерене на промјену свијести о равноправности полова код шире и стручне јавности.

Агенција за равноправност полова БиХ. **ГАП БиХ 2018-2022. године**

преглед стања и потреба у њиховим заједницама, улога и допринос ЈЛС у процесу промјене ставова и норми о значају равноправности полова је од изузетне важности. Локалне самоуправе кроз своје свакодневне активности могу да користе алате који дугорочно воде ка бољем разумијевању равноправности полова, укључујући сарадњу с јавним установама на локалном нивоу, локалним медијима, цивилним друштвом и приватним сектором, те кроз директну комуникацију с грађанима и грађанкама.

Поред тога, ниво надлежности јединица локалне самоуправе у области родне равноправности, дефинисан **чланом 24. Закона о равноправности полова Босне и Херцеговине**³ (ЗорП), прописује предузимање свих одговарајућих мјера ради провођења одредби ЗорПа и Гендер акционог

¹ Истраживање проведено као дио припреме компоненте пројекта „Јачање улоге Савеза општина и градова у Босни и Херцеговини“ у области рада равноправности сполова у октобру 2020. године. Архив СОГ ФБиХ и СОГ РС. Више о алатима за локализацију Циља одрживог развоја 5 – родна равноправности, доступно у извјештају ИЦЛДа из 2019. године <https://bit.ly/3Mqg8as>

² Агенција за равноправност полова БиХ. Гендер акциони план Босне и Херцеговине за период од 2018. до 2022. године

³ Закон о равноправности полова Босне и Херцеговина („Службени гласник БиХ”, број 32/10)

плана БиХ, његових стратешких циљева и трансверзалних области, укључујући мјере подизања свијести о равноправности полова у свим сегментима друштва и јачање сарадње с медијима.

„Градови и општине су попришта на којима се добијају или губе битке за одрживи развој“

UN Deputy Secretary-General Jan Eliasson,
World Cities Summit, 2015

С обзиром на то да је локална самоуправа препозната и Оквиром за реализацију Циљева одрживог развоја у БиХ у децембру 2020. године⁴, даљња локализација Циља 5 о постизању родне равноправности и оснаживању жена и дјевојчица, захтијева и проактиван приступ ЈЛС у анализи доступних и креирању нових алата за ефикасан допринос у овој области.

Савез опћина и градова (СОГ) ФБиХ и Савез општина и градова (СОГ) РС, уз подршку Шведског савеза локалних власти и региона (САЛАР), одржали су серију радионица и консултација с четрнаестчланица оба Савеза на тему унапређења видљивости равноправности полова на службеним веб-страницама локалне самоуправе, те из области сарадње за равноправност полова. Налази истраживања показују:

Рад у области подизања свијести јавности је врло изазован, јер се његови ефекти краткорочно не могу видјети, те треба да му приступимо као „раду на дуге стазе“ и допринесемо оним мјерама гдје локална самоуправа свакако може дати свој допринос.

Конференција СОГ ФБиХ и СОГ РС децембар 2021, учесница СОГ програма, Нина Мујановић, Опћина Лукавац

- ➔ да се активности ЈЛС у области равноправности полова не објављују ажурно на веб-страницама, напротив, да углавном изостају у представљању ЈЛС активности ка јавности;
- ➔ да је употреба родно сензитивног језика још увијек изузетак, а не правило;
- ➔ да се не води довољно рачуна о одабиру визуала који би равноправно представљали оба пола при најави активности ЈЛС;
- ➔ да интензитет сарадње ЈЛС са кључним актерима у овој области углавном зависи од тога да ли је ЈЛС укључена у неки од текућих пројеката које финансирају међународни донатори.

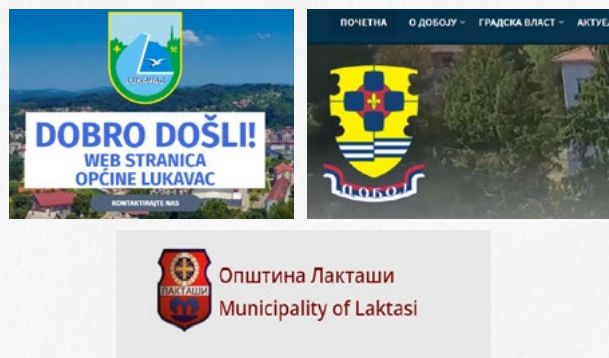
Сарадња с локалним медијима на питањима из области родне равноправности је изузетно ријетка. Присутна је забрињавајућа пракса стереотипног извјештавања о родним улогама, те сензационалистичко извјештавање о насиљу над женама и дјевојчицама, како потврђује и истраживање UN Women о медијском извјештавању о родно заснованом насиљу у 2020. години⁵.

Из перспективе запосленика/ца ЈЛС и уз сагледавање тренутних могућности ЈЛС, доносимо неколико кључних препорука произишких из анализе и консултација насталих током трајања програма који проводе СОГ ФБиХ и СОГ РС уз подршку САЛАР-а:

„Само 6% или 7 од 113 објава на службеним веб-страницама три посматране општине, могу се довести у неку везу с индикаторима видљивости равноправности полова, уз изузетно мали број објава које користе родно сензитивни језик (2), честитке поводом 8. марта (1), објаве о пројектима ЈЛС намијењеним оснаживању жена (2), те вијести о догађајима у организацији ентитетских гендер центара (2)“

Имајући у виду да жене чине половину популације – јасна је разлика у њиховој видљивости “

Сања Стојчиновић и Дајана Јовић, учеснице СОГ програма, Град Добој

Допринос ЈЛС промјени перцепције и понашања јавности кад су у питању активности ЈЛС из области равноправности полова кроз бољу видљивост и ажурираност службених веб-страница ЈЛС

Представљање активности ЈЛС у области равноправности полова на службеним веб-страницама један је од првих корака у представљању овог приоритета у широј заједници. ЈЛС имају отворен простор да снажније промовишу равноправност полова, те да се добрим праксама супротставе превладавајућој дискриминацији над женама.

⁴ Оквир за реализацију Циљева одрживог развоја у БиХ, https://www.ba.undp.org/content/bosnia_and_herzegovina/bs/home/library/publikacije/OkvirZaCiljeveOdrzivogRazvojaUBiH.html

⁵ Истраживање о медијском извјештавању о родно заснованом насиљу над женама у Босни и Херцеговини, 2020. UN Women: 2021, доступно на: <https://eca.unwomen.org/en/digital-library/publications/2021/9/research-on-media-reporting-on-gender-based-violence-against-women-in-bosnia-and-herzegovina-in-2020>

Закон о равноправности полова у БиХ у члану 21. прописује да: (1) Сви имају право приступа медијима без обзира на пол; (2) Забрањено је јавно приказивање и представљање било које особе на увредљив, омаловажавајући или понижавајући начин, с обзиром на пол; (3) Медији су дужни да кроз програмске концепте развијају свијест о равноправности полова.

Агенција за равноправност полова (АРП) БиХ је 2017. објавила **Препоруку у вези с родним стереотипима и сексистичким ставовима и језиком у медијима у БиХ**

Свака ЈЛС треба да обрати пажњу на своју веб-презентацију и уради анализу начина на који се представљају питања равноправности полова, језика и формулација које се користе, заступљености жена као саговорница у односу на мушкарце, и у коначници заступљеност жена и дјевојчица на фотографијама, те у складу с тим уведе сет пракси које могу позитивно да дјелују на промјену стереотипних образаца, примјера ради:

- Начин на који се представљају и тематизирају питања равноправности полова треба да јасно одступају од патријархалних и стереотипних образаца. Промоција само оних активности које су по традиционалним улогама додијељене женама може да појача дискриминацију на основу родних улога.
- Неопходно је нормирати употребу родно сензитивног језика у свим документима ЈЛС и комуникацији с јавности, у складу за одредбама ЗоРПА. Подршка при нормирању могу да буду смјернице садржане у документу **„Начини за превладавање дискриминације у језику у образовању, медијима и правним документима“**
- Потребно је стандардизовати коришћење нестереотипних визуала на службеним веб-страницама и на друштвеним мрежама ЈЛС, те водити рачуна о равноправној заступљености оба пола приликом одабира визуала.
- Препозната је потреба да службеници/е задужене за односе с јавношћу, везу с медијима и уређивање веб-странице буду едуковане у правцу препознавања стереотипног приказивања родних улога и разумијевања посљедица оваквог рада на положај жена.
- У преузимању вијести са веб-странице ЈЛС или у тражењу извора, локалним медијима треба да се подијеле смјернице о употреби минимума стандарда родно сензитивног извјештавања, те, уколико је могуће, настоје да омогуће да саговорници/е за медије буду и жене и мушкарци.

„Дискриминација у језику постоји када се користи искључиво један граматички род као генерички појам.“ члан 9 (е) ЗоРП БиХ

- Уколико се у локалној заједници одржава кампања која преиспитује устаљене родне предрасуде и/или промоција једнаких права и могућности за жене и мушкарце, **ЈЛС треба да настоји да се активно укључи у кампању** (уколико није покретач исте) и обезбиједи извјештавање о кампањи на службеној веб-страници општине.

Примјер визуала: вијест са веб-странице Општине Лакташи

ДОПРИНОС ЈЛС САРАДЊИ ЗА РОДНУ РАВНОПРАВНОСТ

- Потребно је да локални институционални механизми за равноправност полова, укључујући службеника/цу за родну **равноправност и комисију за равноправност полова** у опису својих дужности имају и активну сарадњу с ентитетским гендер механизмима и Агенцијом за равноправност полова БиХ.
- Неопходно је да ЈЛС сарађује и с вишим нивоима власти, те да заговарају да се у развијању механизма за праћење на вишим нивоима власти проводе политике равноправности полова и оснаживања жена, као и да се врше мјерења утицаја ових

Истраживање о медијском извјештавању о родно заснованом насиљу над женама у Босни и Херцеговини, 2020. у издању UN Women у БиХ доноси и **Смјернице за етичко медијско извјештавање**, као и препоруке за институције у поступању с медијима.

8. SMJERNICE/ PREPORUKE ZA MEDIJSKO IZVJEŠTAVANJE

U nastavku se nalaze unaprijedene preporuke objavljene uz istraživanja o medijskom izvještavanju o rodno zasnovanom nasilju u BiH iz 2016. i 2018. godine. Oslanjaju se na postojeće bosanskohercegovačke i međunarodne zakone, preporuke, etička načela, kodekse, pravila i dobre prakse za odgovorno i ispravno izvještavanje.

политика (примјера ради, за прикупљање родно разврстаних података). Такође је пожељно да у развијању механизма буду анализиране потребе и укључене улазне информације прикупљене из ЈЛС.

- Свака ЈЛС треба да има податке о резултатима пројеката које проводе организације цивилног друштва у области родне равноправности, и

податке о буџетском издвајању ЈЛС у области промовисања равноправности полова у свим областима друштва који показују да ли ЈЛС подржава пројекте који оснажују жене и на који начин. Потребна је континуирана сарадња с организацијама цивилног друштва искуским у раду у овој области.

- За ЈЛС је од великог значаја сарадња с другим општинама, те је од великог значаја користити и стварати прилике за међуопштинску сарадњу у области промовисања равноправности полова.
- Потребно је подржавати и оснаживати међусекторску сарадњу унутар локалне заједнице, консолидовати податке и координисан одговор ка јавности, укључујући сарадњу са субјектима заштите (полиција, тужилаштво и правосудни органи), здравственим, образовним сектором и центрима за социјални рад.
- Потребно је да ЈЛС обезбиједи људске ресурсе за едукацију о сарадњи с медијима и провођење локалних кампања за равноправност полова.

Документ „Подршка активностима унапређења равноправности полова на локалном нивоу кроз бољу видљивост рада у овој области и активну сарадњу с локалним медијима и институционалним механизмима“ припремљен је у склопу пројекта „Јачање улоге Савеза општина и градова у Босни и Херцеговини“ које проводе Савез општина и градова Федерације БиХ и Савез општина и градова Републике Српске, у сарадњи са Савезом локалних власти и региона Шведске САЛАР и стратешким партнером Шведским међународним центром за локалну демократију (ИЦЛД), те уз заједничку подршку амбасада Шведске и Швајцарске.

Посебно захваљујемо представницима и представницама ЈЛС учесницама мреже за равноправност полова на локалном нивоу:

Општина Бановићи

Град Добој

Општина Лукавац

Град Тузла

Општина Жепче

Општина Добој Југ

Општина Источна Илиџа

Општина Рогатица

Општина Вишеград

Град Градишка

Општина Лакташи

Општина Соколац

Град Зворник